

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Miniszteri köszönet. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Thaly Kálmán* orsz. képviselőnek, ki a Magyar Nemzeti Múzeum levéltárát 41 db. XVI—XVII. századbéli igen becses okirattal gyarapította, továbbá dr. *Faltay Lászlóné* szül. *Szigligeti Ferike*, dr. *Kétyl Károlyné*, özv. *Törs Kálmáné*, dr. *Hutiray Ferenczné* és *Szigligeti Mária* urnőknek, a kik néhai *Szigligeti Ede* irodalmi hagyatékát és emléktárgyait a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozták, köszönetét nyilvánította.

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának költségvetése a folyó évben 90,147 frt személyi járandósággal, 76,552 frt dologi kiadással, az átmeneti kiadások s beruházások rovatában 44,000 frttal, összesen tehát 210,699 frttal van beállítva az 1897. évi állami költségvetésbe. Az előző évi költségvetéshez hasonlítva, a többlet a személyi járandóságoknál 7148 frt, a dologi kiadásoknál 1300 frt, az átmeneti és beruházási tételeknél 500 frt; összesen 8948 frt. A múzeumi könyvtár a költségvetésben — a személyi járandóságoktól eltekintve — a következő önnálló tételekkel szerepel: A hírlapkönyvtár gyarapítása 1200 frt, a Széchenyi-országos könyvtár gyarapítása 6000 frt, könyvkötések 200 frt; alapítványi illeték a Széchenyi-könyvtár gyarapítására 470 frt; a levéltári osztály kiegészítésére 3. részlet 20,000 frt; a könyvtár bútorozására és egyéb átalakításokra 2500 frt. A többi osztályokkal közös tételek: gyűjtemények vásárlására 5500 frt, a Magyar Nemzeti Múzeum kiadványaira 4000 frt (ebből a Magyar Könyvszemlére 1200 frt esik), kisebb bútorozásokra 1000 frt, utiköltségekre és napidijakra 3000 frt, házi szükségletekre 8720 frt, irodai költségekre és vegyes házi kiadásokra 3500 frt, bútorozási költségekre 4000 frt; a levéltár új helyiségeinek és az állattári helyiségek bútorozására szükséges 6000 frt első részlete: 3000 frt. Mint teljesen új tételt, ez utóbbit a vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő megokolással vette fel a költségvetésbe: »A nemzeti múzeumba letéteményezett családi levéltárak ujabban három nagybecsű gyűjteménnyel gyarapodtak, a gróf Széchenyi, a gróf Bethlen és a báró Mednyánszky családok részéről. Mostanig ez érdekes anyagot helyszüke miatt kicsomagolni sem lehetett; előreláthatólag a családi

oklevelekből álló anyag a hazai történetbúvárlat nagy hasznára még ezentúl is tetemesen fog szaporodni, kell tehát gondoskodni arról, hogy azok megőrzése és rendszeres kezelése céljából hely is álljon rendelkezésre. Minthogy ez idő szerint az egyik igazgatóóri lakás megüresedett, az átvett okmányok lajstromozására és osztályozott elhelyezésére e lakást szándékozom berendezni, a legszükségesebb butorozással.« A könyvtár személyzete az új költségvetésben csupán egy új szolgálai állás rendszeresítésével gyarapodott. (Sz.)

Az »Egyetemes Philologiai Közlöny« története. Az ezred-éves kiállításra minden hazai folyóirat és hirlap elkészítette rövid élettörténetét. A budapesti filologiai társaság szakközlönyének legújabb füzeté némileg átdolgozva s a XX. évfolyam adataival megtoldva közli azt a cikket, mely pályafutásának nevezetesebb adatait magában foglalja. Fináczy Ernő — a cikk írója — visszapillantva a Közlöny húsz évfolyamára, teljes joggal állíthatja, hogy »nincsen a filologiai tudománynak egyetlen ága sem, mely a Közlöny valamelyik kötetében helyet ne kért volna a maga számára, s érdekes anyagot talál ép' ugy a keleti nyelvek kutatója, mint a classica és modern philologia vizsgálója, az irodalomtörténész. a szövegkritikus, az archaologus, a történetíró, sőt nem kis mértékben a bibliografus is.« Ime e husz éves történet főbb eredményei és eseményei a jelzett cikk nyomán . . . A Közlöny 20 év folyamában és 2 pótkötetében 849 önálló tudományos cikk, értekezés és dolgozat található, a vegyesek rovatán és a könyvismertetések és bírálatokon kívül. E cikkek közül 366 classico filologiai tárgyú, a többi 483 pedig a magyar, német, francia, olasz, angol, szláv nyelvek és irodalmak. a keleti nyelvek, az összehasonlító nyelvészet, általános nyelvtudomány és irodalomtörténet stb., tág köreiben mozog. 340 író működésének köszönhető ez az eredmény, kiknek neveit Fináczy föl is sorolja, külön megemlékezve az elhunyt nagyobb dákokról, minők *Ábel Jenő, Arany János, Ballagi Mór, Budenz, Csiky Gergely, Greguss Ágost, Hunfalvy Pál, Szabó István és Szarvas Gábor*. 1029 hazai filologiai műről jelent meg ismertetés, olykor rövidebb hosszabb tartamu polemikákra nyujtva alkalmat. Az ismertetett külföldi művek száma 1147. Igen változatos volt a vegyesek rovata s nagyon hasznosak *Hellebrandt Arpád* nagy szorgalommal összeállított bibliografiai jegyzékei. Az I. évfolyam 32 nyomtatott ívvel indult, míg a XX. kötet 60 ívet foglal magában. A Közlöny megindításának nagy fontosságát különösen *Ponori Thewreuk Emil* hangoztatta már az 1876 év október 15-én tartott értekezleten, s már november 8-án a társaság ülésén az elnök »a budapesti tudomány egyetemi tanárok szerkesztése mellett a jövő 1877 év elejétől megjelenő »Egyetemes Filologiai Közlöny«-ről értesíthette a tagokat.« Ez év január havában meg is indul a folyóirat *Ponori Thewreuk Emil* és *Heinrich Gusztáv* szerkesztése mellett. 1887-ben harmadik szerkesztőnek hozzájuk szegődött *Ábel*

Jenő is s ennek korai halála után 1890-ben *Némethy Géza*. 1891 végén a legelső szerkesztők vissza léptek, s ettől kezdve a mai napig közreműködésük mellett *Némethy Géza* és *Petz Gedeon* végzik a szerkesztői teendőket. Az első kiadó a Weismann testv. cég volt, aztán Knoll Károly, 1880 óta a Franklin Társulattal szerződött a társaság 1883-tól kezdve a munkatársak rendszeres díjazásban részesülnek. (e.)

»**Régi magyar könyvtár**» című új irodalomtörténeti gyűjtemény indult meg a Franklin Társulat kiadásában. A vállalatnak célja »nemzeti irodalmunknak régi, ritka vagy eddig nyomtatásban meg nem jelent termékeit hű szövegekben, a szükséges tájékoztató bevezetésekkel és jegyzetekkel a tudományos kutatás és tanulmány számára hozzá férhetővé tenni.« Eddig négy füzet jelent meg, u. m.: I. *Aranyos-Rákosi Székely Sándor: A székelyek Erdélyben. Hósi költemény.* 1822. Kiadta Heinrich Gusztáv. 123 l. 60 kr. II. *Pálos iskoladrámák a XVIII. évszázából.* A M. Tudományos Akadémia kéziratából kiadta Bayer József. 80 l. 40 kr. III. *Csikományi nagypénteki miszteriumok.* A XVIII. századi kéziratból kiadta Fülöp Árpád. 244 l. 1 frt. IV. *Heltai Gáspár csopusi meséi.* Colosvárot. 1566. kiadta Imre Lajos 304 l. ára 1 frt. 20 kr. S még egy igen hosszú sorozatban jelzi a prospectus a legközelebbi publicatiokat. Az egész vállalatról, melyet *Heinrich Gusztáv* szerkeszt, közelebbről részletesebben meg fogunk emlékezni. (e)

Magyar Gyűjtők Lapja címmel *Erdős Miksa* és *Bustin S.* két-hetenként megjelenő folyóiratot indítottak meg, mely magyarországi régiségek, természetrajzi tárgyak, okmányok, könyvek stb. gyűjtői érdekeit van hivatva programja szerint képviselni. Az új vállalatból addig a f. évi február 15-én megjelent első számot láttuk. Ennek tartalma a következő: Programmunk; Régi Magyar könyvgyűjtők, *Erdős Miksától*; Magyar könyvgyűjtők ex-librisei, *Schwarz Ignác*tól; XV. és XVI. századbéli magyar érdekű fa- és rézmetszetek, *Somogyi Károly*tól; A gyűjtés lélektana, *Bustin S.*-től; s apróbb rovataiban: Néhaj Jamniczky Lajos könyvtára; Új könyvjegyzékek; Hungaricák a külföldi könyvpiaczon; Ujabbkori hazai nevezetesebb leletek; Vegyes közlések; Folyóiratok szemléje. Előfizetési ára egész évre 6 frt; egyes szám ára 25 kr.

† **W. N. du Rieu.** A leideni egyetemi könyvtár igazgatója azok közé tartozott, kiknek munkásságát mindenütt figyelemmel kísérik és nagyra becsülik. Épen azért keltett 1896. decz. 21-én bekövetkezett halálának híre oly élénk részvétet a történetírás, de különösen a bibliografia művelőinek körében az egész művelt világon. Életét teljesen a tudománynak szentelte. 1829-ben született Leidenben. 1856-ban avatták doktorrá: De gente Fabio című értekezése alapján. Olaszországi tanulmányútja befejeztével szülővárosában telepedett meg s az ottani egyetemi könyvtárnál különféle állásokban működött, míg 1880-ban annak vezetőjévé lett. Hazája történetére vonatkozó

munkálatait igen nagyra becsülik, bibliografiai dolgozatai pedig, melyeket részben német, francia és latin nyelveken is közrebocsátott, a legelőkelőbb szakfolyóiratokban jelentek meg. Utolsó nagy vállalkozása az európai könyvtárak legbecsesebb kéziratainak hiteles reprodukciókban való kiadása volt. Mikor azonban az első kötet, az ó-testamentumnak Sorrovianus-Colbertinus-féle kódexe megjelent, du Rieu már nem volt az élők sorában.

(e.)

»Zeitschrift für Bücherfreunde« című havi folyóiratot indít meg ennek az évnek április havában *Fedor V. Zobeltitz* Berlinben. Prospektusában felölel mindent, a mi a bibliofilség körébe vág, s főczéljául azt tüzi ki, hogy a németországi könyvbarátoknak állandóan szolgálatára legyen. E végből közölni fogja a legkülönbözőbb irodalmi és nyomdászati ritkaságok, kéziratok, xylografok, ösnyomtatványok, editio princepsok stb. stb. ismertetését; továbbá a könyvkötészet s általában a könyvek külsejére vonatkozó czikkekre is nagy gondot fog fordítani, s így az ex-librisek, könyvtáblák stb. gazdag illusztrációkban fognak megjelenni. Kisebb rovatai is a bibliofilek érdekeit fogják szolgálni, kérdezősködések, feleletek stb. alakjában. A »Magyar Könyvszemle« szerkesztőségéhez intézett magánlevél szerint a magyar bibliofileknek a nyugat-európaiakkal való szorosabb összekapcsolása szintén egyik terve a kiadónak. Ezeknek száma ugyan ma még nem nagy, de napról-napra örvedetesebb jelenségekkel találkozunk e téren is s ha a német folyóirat kiválóbb francia, angol és olasz társainak magas színvonalán fog állani, kétség nélkül kedvező hatással lesz. Az első szám megjelenése után behatóbban is megemlékezünk az új valalatról, melynek előfizetési ára egy évre 24 márka s Velhagen és Klasing kiadásában fog megjelenni.

(e.)

A könyvtári tisztviselők czimei már eddig is igen sokat foglalkoztatták az illetékes köröket. Az osztrák könyvtáregylet (Österreichischer Verein für Bibliothekswesen) deczember 5-iki gyűlésén dr. Frankfurter S. beható fejtegetés kapcsán elevenítette fel a kérdést, mely bizony nem csak az osztrák könyvtárnokoknak elintézetlen ügye. Természetes, hogy nem életbe vágó kérdéstről van szó, de azt sem lehet kétségbe vonni, hogy alkalmas, egyöntetű, kifejező és jó hangzású czímek mindenféleképen hasznára válnak az egyes tisztviselő csoportoknak. S hogy a könyvtári tisztviselői állások elnevezése mily sok anomáliára szolgáltatott alkalmat s mennyi változáson ment keresztül, azt a jelzett előadás, melynek főbb pontjait a Centralblatt (1897. 2—3 füzet. 133 l.) ismerteti, elég meggyőzően kifejti. A bibliothekar, custos, amanuensis, scriptor stb. elnevezések bizonytalansága és bonyolodottsága helyett Frankfurter a következő jelzeteket ajánlja: *a)* direktor, *b)* oberbibliothekar *c)* bibliothekar, *d)* unterbibliothekar. Ha pedig ez az utóbbi rosszhangzásúnak találtatnék, a legelső fokozat jelzésére szolgálhatna a custos czim. Ez utóbbi ajánlatra igen helyesen jegyzi meg valaki az említett helyen, hogy a custos czim megbontaná

az egyöntetőséget s inkább a harmadik fokozatot *c*) kellene 1-ső és 2-ik osztály megkülönböztetésével ketté osztani. Mindezekkel a kérdésekkel egy bizottság fog foglalkozni, amelyik lehetőleg egységes tervet fog kidolgozni az osztrák tartományok részére. Talán nálunk sem volna időszerűtlen épen most az általános múzeumi mozgalom révén ehhez a kérdéshez hozzá szólni illetékes köreinknek. (e.)

Guttenberg születése 500-ik évfordulójának megünneplésére mint már említettük, nagyban készülődnek Németországban. Most már, mint az *Allg. Zeitung* (1896. No. 291. Beilage) írja, Mainzban az ünnep napját is megállapították. E szerint 1900 június 24-én nagy internacionális akadémikus jellegű ünnepély lesz, a melyre nagy népünnepély fog következni. Alapítanak Mainzban székelő »Guttenberg-Gesellschaft«-ot, melynek feladata lesz a Guttenberg-múzeum megteremtése és tudományos szakmunkák kiadása. Azt hisszük, hogy mindezekről nálunk is idejében tudomást szereznek az illetékes körök, s így a mi részvételünk is méltó lesz a nagy kulturális eseményhez. (e.)

Bastard munkája a miniatűrökről. Legutóbbi füzetünkben hirt adtunk a felől, hogy *Bastard Ágost* gróf híres munkája a *Peintures et ornements de manuscrits*, egy műmellekleleti száma tekintetében unikumnak nevezhető példányban került könyvpiacra. Mint az áruba bocsátó *czégtől Hiersemann K. W.* li'csei antiquártól értesülünk, a nagybecsű művet a kínálati áron, 12,000 márkáért, a müncheni királyi könyvtár szerezte meg. Sz.

Hazai antiquáriusaink jegyzékei ez évben különösen gazdag tartalommal dicsekedtek. *Dobrowsky Ágost* megvette a tavaly elhunyt kiváló gyűjtő *Jamniczky Lajos* könyvtárát, s a hétezer darabot meghaladó gyűjteményről eddig két füzetnyi katalogust bocsátott közre. A könyvtár mintegy 200 kötet 1711 előtti hazai nyomtatványon és magyar vonatkozású munkán kívül majdnem teljes magyar szépirodalmi kollekcziót tartalmazott. *Ranschburg Gusztáv* terjedelmes jegyzéke elsőrendű magyar könyvészeti ritkaságok egész seregét kínálta, meglehetősen magas áron. Hasonmásokkal díszített katalogusa különben egyike az eddig megjelent magyar antiquárjegyzekek legszebbjeinek. Becses és ritka teljességű történelmi könyvgyűjteménye ugyanitt volt felsorolva. Két kisebb jegyzéket is adott ki a modern irodalom termékeiről. *Révai Leó* vegyes tartalmu havi katalogust, *Kún S.* tartalmaz történelmi jegyzéket küldött szét. E jegyzék legérdekesebb száma volt *Éber Nándor* tábornok, a híres emigranshoz intézett 251 levél, az 1859—1883. évekből, állítólag nagy fontosságú politikai tartalommal. *Pollák Zsigmond* 4. sz. jegyzéke a tudományok minden ágára kiterjeszkedett s különösen a nagy közönségnek szánt olcsó munkákat tartalmazott. (V. E.)